УДК 378.016:811.111

МОДЕЛЬ ФОРМУЮЧОГО ВПЛИВУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА КОМПЕТЕНТНЕ ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Ольга Миколаївна Демченко,
старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін
Дунайського інституту Національного університету
«Одеська морська академія»,
м. Ізмаїл, Україна
ORCID iD: orcid.org/

Анотація

У статті теоретично обґрунтовано модель формуючого впливу навчально-виховного процесу на компетентне професійне спілкування студентів морських вишів іноземною мовою. Уточнено змістове наповнення понять «модель» і «моделювання». Презентовану модель подано як цілісну, динамічну і відкриту систему взаємопов'язаних елементів. Розглянуто зміст кожного блоку розробленої моделі (цільового, нормативного, теоретико-методологічного, діагностувального, організаційно-змістового і результативно-рефлексивного).

Ключові слова: *модель, моделювання, компетентне професійне спілкування іноземною мовою.*

Постановка проблеми в контексті сучасної педагогічної науки та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Якісне володіння іноземною мовою є нагальною потребою сьогодення, виступаючи засобом ефективної міжкультурної комунікації фахівців будь-якого профілю і впливаючи на успішне вирішення численних професійних і життєво важливих завдань. В умовах конкуренції на міжнародному ринку праці вміння професійно спілкуватись іноземною мовою є особливо актуальним саме для випускників вищих закладів освіти морського транспорту. Підкреслимо, що

можливості сталого працевлаштування фахівця з достатнім для виконання професійних обов'язків знанням іноземної мови вищі, ніж у фахівця без відповідного рівня таких знань.

Згідно встановлених на міжнародному рівні вимог до норм безпеки судноплавства морські судна осучаснюються, стають все більш високотехнологічними завдяки постійному удосконаленню і залученню інновацій. Це потребує від персоналу на рівнях експлуатації (вахтові офіцери) і управління (капітан, старший помічник капітана, старший механік) навичок усного і писемного фахового спілкування англійською мовою, визнаною офіційною мовою комунікації на морі, і вмінь працювати з англомовними джерелами інформації, інструкціями, керівництвами для обладнання тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. В сучасній педагогічній науці моделювання є одним із методів наукового дослідження наочно представляючи авторські розробки, що пропонуються. Запропонувавши і екпериментально підтвердивши ефективність авторських моделей з удосконалення іншомовного професійного спілкування наступні науковці перспективи досліджень вбачають у:

– використанні можливостей міжпредметних зв'язків і впровадженні відповідних теоретичних засад формування іншомовної компетентності майбутніх моряків у суспільні навчальні дисципліни, у розбудові змісту структурних компонентів цієї компетентності, вивченні механізмів її впливу на психічне здоров'я моряка, дослідженні психотехнік відновлення комунікабельності у членів екіпажу в рейсі [15];

– необхідності створення цілісної концепції формування іномовної комунікативної компетенції майбутніх спеціалістів у єдності всіх етапів навчання іноземної мови у вищому закладі освіти та з урахуванням новітніх досягнень науки [8];

– розробці єдиної системи підготовки майбутніх фахівців морських спеціальностей до професійної діяльності шляхом застосування блочно-модульних технологій, залучення до цього процесу більшої кількості фахових дисциплін з метою створення

педагогічних умов щодо подальшого розвитку готовності до професійної діяльності впродовж усього навчально-виховного процесу у вищих морських закладах освіти, виявленні варіативних засобів розробки технології управління освітньо-виховним процесом професійної підготовки майбутніх фахівців [9];

– подальших розвідках питання використання інформаційно-комунікативних технологій в процесі навчання іншомовного професійного мовлення майбутніх судноводіїв на засадах комунікативно-когнітивного підходу (Blended Learning); можливість організації навчального процесу за принципами бінарного навчання (Content and Language Integrated Learning – CLIL) [3];

– підготовці майбутніх суднових механіків у процесі самостійної роботи, тренінгів та дистанційного навчання [10];

– вивченні впливу соціально-технічних чинників та ставлення співробітників до морського спілкування при впровадженні авторської моделі організації навчання морської англійської мови, розробці надійного інструментарію оцінки для вимірювання вищезазначених чинників приділяючи більшу увагу національній культурі [1], тощо.

Виконуючи державне замовлення на підготовку фахівців для морської галузі вищий заклад освіти не може не враховувати різноманітні зміни, що відбуваються на водному транспорті. Так, на думку науковця Л.Д. Герганова, «основним завданням закладу освіти на виробництві є перехід від традиційної, «пасивної» форми навчання, де заклад освіти посідає підпорядковане становище, й «пасивно» виконує закладені в навчальних планах і програмах вимоги щодо засвоєння обраної професії, до навчання з використанням педагогічних інновацій» [4, с. 233]. Це дасть змогу оперативно реагувати на зміни, що відбуваються на морському ринку праці. На жаль, як показує аналіз педагогічної практики, «пасивні» чи ілюстративно-пояснювальні методи навчання переважають у професійній підготовці робітників морського профілю, які недостатньо враховують психологічні особливості людини щодо осмислення складних процесів

сприйняття та опрацювання великих обсягів швидкозмінюваної інформації, а також непридатні для творчого виконання завдань, вибору рішень в умовах невизначеності, перебігу складних технологічних процесів в екстремальних умовах на суднах. У зв'язку з цим, Л.Д. Герганов вважає організацію професійного навчання робітників морського профілю з упровадження інновацій насущною потребою до виконання вимог, прописаних у мінімальних стандартах компетентності Кодексу ПДНВ.

Слід вказати, що цільність і довершеність педагогічного наукового дослідження не можливі без презентації моделі педагогічного об`єкта, процесу або явища. Відтак, зважаючи на вище вказані питання, що потребують подальшого дослідження, а також у відповідності до розроблених Міжнародною морською організацією, затверджених й імплементованих на державному рівні вимог до компетентностей і кваліфікації фахівців морського транспорту виникає нагальна потреба розробки інноваційної моделі формування у навчально-виховному процесі компетентного іншомовного фахового спілкування майбутніх випускників морських вищих закладів освіти.

Формулювання цілей роботи. Мета статті – теоретично обґрунтувати модель формуючого впливу навчально-виховного процесу на компетентне професійне спілкування студентів морських вишів іноземною мовою.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до мети дослідження потребують розкриття та характеристики поняття «модель» і «моделювання». Для розширення наукових уявлень про модель, доречно звернутися до філософських підвалин. Так, довідкові філософські джерела трактують поняття «модель» (франц. Modele, від лат. Modulus – міра, зразок, норма) в логіці і методології науки як аналог оригіналу (схему, структуру, знакову систему) певного фрагмента природної або соціальної реальності, порождення людської культури, концептуально-теоретичних явищ. Цей аналог служить для зберігання і розширення знання (інформації) про оригінал, його конструювання, перетворення або управління ним. З гносеологічної точки зору модель це

«представник», «заступник» оригіналу в пізнанні і практиці. Результати розробки і дослідження моделі за відповідних умов, що з'ясовуються в логіці й методології та специфічних для різних областей і типів моделі, поширюються на оригінал. Модель завжди виконує пізнавальну роль, виступаючи засобом пояснення, передбачення і евристики.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» поняття «моделювання» подано як «створення моделі, дослідження чого-небудь (яких-небудь об'єктів, систем, явищ, процесів) через побудову і вивчення їх моделей, складання думки про кого-, що-небудь на основі того, що беруть за зразок».

В «Українському педагогічному словнику» С.У. Гончаренко наполягає на тому, що навчальні моделі є навчальними посібниками, які водночас є умовним образом (зображенням, схемою, описом тощо) якогось об'єкта або системи об'єктів, які зберігають зовнішню схожість і пропорції частин, при певній схематизації й умовності засобів зображення.

Аналіз наукового фонду переконує в тому, що проблема моделювання досліджується багатьма науковцями: О.В. Аніщенко, Ю.К. Бабанським, В.І. Загвязінським, Г.В. Єльніковою, П.І. Образцовим, Н.І. Яковець та ін.

На думку О.В. Аніщенко, Н.І. Яковець модель виступає ніби мостом між теорією та практикою, а моделювання є відтворенням характеристик певного об'єкта на іншому об'єкті, спеціально створеному для їх вивчення. [2, с. 63].

Ю.К. Бабанський визначає модель як «уявну або матеріально реалізовану систему, здатну в процесі відображення чи відтворення об'єкта дослідження замінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію про об'єкт».

За Г.В. Єльніковою, модель – це засіб пізнання, узагальнення та відтворення (у формі базових компонентів та описових характеристик) окремих складових системи елементів. Така модель відтворює певні сторони, зв'язки та функції досліджуваного об'єкта, представляє його у найбільш загальному вигляді [14].

За визначенням В.І. Загвязінського, модель є «допоміжним об'єктом, вибраним або перетвореним людиною в пізнавальних цілях, що дає нову інформацію про основний об'єкт» [7, с. 136–138].

Вважаємо доречним акцентувати увагу на розумінні моделі як «системи з її основними параметрами і характеристиками», «сукупності взаємопозв'язаних елементів, що структурно виділяється організацією і функціональним призначенням» [11], «упорядкованої сукупності якісно визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія, і яка спрямована на досягнення певної мети» [14, с. 135].

Слід зазначити, що сучасна морська індустрія вимагає більш якісної професійної підготовки майбутніх фахівців, головним результатом якої постає високопрофесійний і конкурентоздатний судновий офіцер, здібний до ефективного виконання посадових обов'язків у мультинаціональному екіпажі. При створенні моделі ми спирались на відповідність іншомовної підготовки державним і міжнародним стандартам на морському транспорті. Так, підготовка майбутніх фахівців за освітньою програмою бакалаврату повинна забезпечувати набуття здобувачами вищої освіти компетентностей відповідно до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року (ПДНВ конвенція), з поправками та Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти, з поправками, а саме:

– для спеціалізації (освітньої програми) «Судноводіння» – стандартів компетентності, встановлених правилами II/1, II/2 та вимог щодо практичної підготовки, встановлених правилом II/1 ПДНВ конвенції 1978 року, з поправками;

– для спеціалізації (освітньої програми) «Експлуатація суднових енергетичних установок» – стандартів компетентності, зазначених у Правилах III/1, III/2 та вимог до практичної підготовки, визначених Правилом III/1 ПДНВ конвенції 1978 року, з поправками [12].

Успішне завершення програми передбачає здобуття особою, якій присвоюється кваліфікація, знань, умінь та навичок,

необхідних для розв'язування спеціалізованих професійних задач з навігації та управління морськими суднами, управління технічними системами та комплексами морських суден, експлуатації суднового електрообладнання і засобів автоматики, включно наступних знань англійської мови:

– Спеціалізація (освітня програма) «Судноводіння»: знання англійської мови, яке дозволяє використовувати англомовну технічну літературу та обговорювати англійською мовою професійні питання при виконанні фахових обов'язків.

– Спеціалізація (освітня програма) «Експлуатація суднових енергетичних установок»: Знання англійської мови, яке дозволяє особі використовувати англомовні технічні посібники та виконувати свої обов'язки.

Оскільки формування вмінь професійного іншомовного спілкування в умовах вишу відбувається безпосереньо в ході вивчення навчальної дисципліни «Англійська мова (за професійним спрямуванням)» здобувач вищої освіти на рівні бакалаврату повинен оволодіти такою компетентністю, як здатність до письмової та усної комунікації в професійному середовищі іноземною мовою.

Дослідження стану підготовки майбутніх фахівців морської галузі до компетентної комунікації іноземною мовою виявило порівняно невисокі показники відповідно до зазначених критеріїв (мотиваційним, критерієм лексико-граматичної правильності, професійним, соціокультурним, стратегічним і критерієм комунікабельності [6], що акцентує увагу на необхідності розробки відповідної дидактичної моделі.

Результати попередньо проведеного нами діагностувального вивчення, пов'язаного із самооцінним судженням майбутніх судноводіїв і судномеханіків щодо мовленнєвих умінь (аудіювання, читання, говоріння, письмо) і певних навичок, вказали на параметри, за якими педагогічно доцільно вдосконалювати навчально-виховний процес у сучасному виші. Слід зважати, що врахування потреб студентів як майбутніх фахівців у відборі змісту навчання, тобто кола типових комунікативних ситуацій,

є значимі під час фахової підготовки [5, с. 76]. Діагностовані труднощі в роботі, пов'язані з професійним іншомовним спілкуванням та доцільні заходи організаційно-методичного змісту були враховані при розробці експериментальної моделі формуючого впливу навчально-виховного процесу на компетентне професійне спілкування студентів іноземною мовою (Рис. 1).

Запропонована модель подана як цілісна, динамічна і відкрита система взємопов'язаних елементів. Виокремлені по блоках елементи дають чітке відображення процесу формування умінь комунікації іноземною мовою від поставленої мети до кінцевого результату. Розглянемо більш детально зміст кожного блоку запропонованої моделі.

У процесі розробки моделі, ми дійшли висновку про необхідність включення до її структури наступних блоків: цільового, нормативного, теоретико-методологічного, діагностувального, організаційно-змістового і результативно-рефлексивного.

Складові цільового блоку (мета і завдання) в моделі віддзеркалюють визначення напрямів діяльності учасників навчального процесу (в першу чергу викладачів і курсантів), спрямовані на досягнення запланованого результату – формування умінь компетентного професійного спілкування іноземною мовою студентів вищого закладу освіти морського транспорту. Однією з основних цілей викладача є досягнення високого рівня сформованості умінь компетентної іншомовної комунікації засобами свого предмету. Шляхом організації навчального процесу на засадах комунікативного підходу і створення відповідних педагогічних умов для його реалізації викладач здатен впливати на різні сторони особистості курсанта, підвищувати його мотивацію до спілкування іноземною мовою у навчанні та професійній діяльності, поглиблювати професійні іншомовні знання, вміння та навички, здійснювати випереджувальний розвиток умінь професійного спілкування іноземною мовою, навчати реалізовувати ситуативно-комунікативне спілкування у практико-орієнтованому навчанні, викликаючи прагнення до

самовдосконалення, автономності включно, особистісного і професійного розвитку.

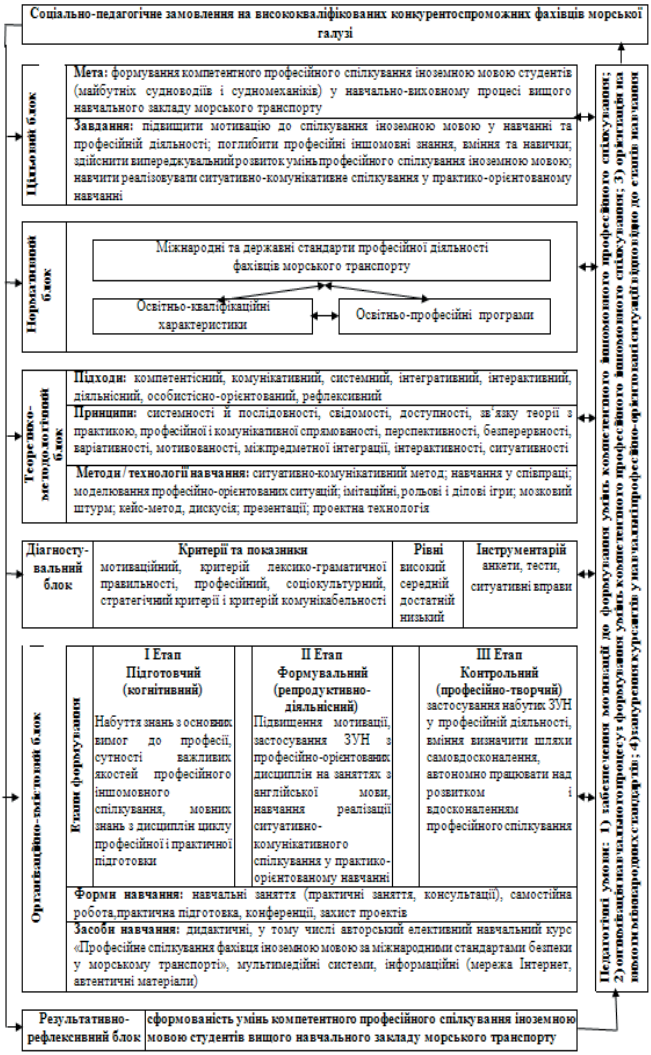

Рис. 1. Модель формуючого впливу навчально-виховного процесу на компетентне професійне спілкування студентів іноземною мовою

Нормативний блок покликаний забезпечити узгодженість процесу формування умінь компетентного професійного спілкування іноземною мовою студентів морських вишів під час навчання згідно державних й міжнародних стандартів, освітньо-кваліфікаціних характеристик і освітніх програм.

У теоретико-методологічному блоці відображено базові для формування фахових умінь спілкування іноземною мовою підходи, принципи і методи / технології навчання.

В основу розробки моделі було покладено компетентісний, комунікативний, системний, інтегративний, інтерактивний, діяльнісний, особистісно-орієнтований і рефлексивний підходи до організації педагогічних процесів, застосування яких суттєво впливає на визначення змісту навчального процесу, вибір форм, засобів навчання і на кінцевий результат взагалі.

Діагностувальний блок охоплює систему критеріїв, показників, рівнів сформованості умінь професійного спілкування іноземною мовою і інструментарію для їх оцінювання.

Організаційно-змістовий блок забезпечує: регулювання змістового наповнення процесу формування умінь іншомовної фахової комунікації на підготовчому (когнітивному), формувальному (репродуктивно-діяльнісному) і контрольному (професійно-творчому) етапах професійної підготовки; визначення відповідних форм та засобів навчання. Метою першого й другого етапів є підвищення мотивації слухачів до набуття знань з основних фахових вимог, сутності важливих якостей професійного іншомовного спілкування, професійних мовних знань, міждисциплінарне застосування ЗУН, навчання реалізації іншомовного спілкування у професійній сфері. Також визначаються шляхи самовдосконалення, формується здатність автономно працювати над розвитком і вдосконаленням професійного спілкування. Цьому сприяє інтеграція набутих знань з іноземної мови у навчальний процес дисциплін циклу професійної і практичної підготовки.

Результативно-рефлексивний блок моделі обумовлений вимогами до компетентного професійного спілкування іноземною

мовою, що визначаються потребами ринку праці, наявними стандартами та баченням роботодавців.

Розроблена модель формуючого впливу навчально-виховного процесу на компетентне професійне спілкування студентів іноземною мовою буде ефективною за умов, спрямованих забезпечити мотивацію до формування умінь компетентного іншомовного професійного спілкування, оптимізувати навчальний процес з формування таких умінь, орієнтувати на вимоги міжнародних стандартів і занурити курсантів у мовну середу по реалізації комунікації у професійно-орієнтованих ситуаціях відповідно до етапів навчання.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямі. Отже, розроблена нами модель формування вмінь компетентного професійного спілкування студентів іноземною мовою покликана систематизувати процес їх навчання. Вона відображає внутрішню структуру, логіку і послідовність реалізації заходів по формуванню таких вмінь, розкриває взаємозв'язок та взаємозалежність елементів такого процесу, забезпечує інтенсифікацію підготовки майбутніх судноводіїв і судномеханіків до компетентного спілкування при виконанні посадових обов'язків у мультинаціональному екіпажі. У контексті постійного оновлення і підвищення вимог до фахової підготовки наведена модель дозволяє своєчасно реагувати на зміни і враховувати їх у навчальному процесі вишу шляхом корегування, доповнення або розширення його складових. Перспективами подальшого дослідження є деталізація педагогічних умов як змістового ядра експериментальної моделі формування у вишій школі умінь професійного спілкування іноземною мовою у студентів.

Список використаних джерел

1. *Ahmed, Harth J.,* «The impact of maritime English communication training for non-native English language speakers concerning the competency of seafarers : Iraqi maritime sector case study» (2013). *World Maritime University Dissertations.* 235. http://commons.wmu.se/all_dissertations/235

2. *Аніщенко О.В., Яковець Н.І.* Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник / За заг. ред. Н.І. Яковець. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 199 с.
3. *Барсук С.Л.* Педагогічні умови формування іншомовного професійного мовлення майбутніх судноводіїв на засадах комунікативно-когнітивного підходу: дис. … канд. пед. наук : 13.00.04 / С.Л. Барсук. – Херсон, 2016. – 258 с.
4. *Герганов Л.Д.* Теоретичні і методичні засади професійної підготовки кваліфікованих робітників морського профілю на виробництві : дис. … д. пед. наук : 13.00.04 / Л.Д. Герганов. – К., 2016. – 485 с.
5. *Демченко О.М.* Діагностика стану сформованості умінь професійного спілкування іноземною мовою у майбутніх фахівців морського флоту / О.М. Демченко // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія «Педагогічні науки». – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2017. – Вип. 36. – С. 68-77.
6. *Демченко О.М.* Критеріальний підхід до сформованості вмінь професійного спілкування іноземною мовою у студентів внз морського транспорту / О.М. Демченко // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса : ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2016. – Вип. 2 (109). – Серія: Педагогіка. – С. 23–30.
7. *Загвязинский В.И., Атаханов Р.* Методология и методы психолого-педагогического исследования : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., стер. – М.: Издательство «Академия», 2005. – 208 с.
8. *Козак С.В.* Формування іномовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців морського флоту: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / С.В. Козак. – О., 2001. – 20 с.
9. *Кулакова М.В.* Формування готовності до професійної діяльності в майбутніх фахівців у вищих морських навчальних закладах: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 / М.В. Кулакова. – О., 2006. – 248 с.
10. *Ляшенко У.І.* Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін: дис. … канд. пед. наук: 13.00.04 / У.І. Ляшенко. – Херсон, 2016. – 267 с.
11. *Образцов П.И.* Методы и методология психолого–педагогического исследования / Павел Иванович Образцов. – СПб. : Питер, 2004. – 268 с.
12. Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів, рівень вищої освіти перший (бакалаврський), галузь знань 27 Транспорт, спеціальність 271 Річковий та морський транспорт. – Херсон: ХДМА, 2017. – 46 с.
13. *Сидоренко В.К.* Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко. – К. : РННЦТ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.
14. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти : [монографія] / Єльнікова Г.В., Зайченко О.І., Маслов В.І. та ін.] ; за ред. Г.В. Єльнікової. – Київ-Чернівці : Книги – XXI, 2010. – 234 с.

15. *Тирон О.М.* Психолого-педагогічні основи формування іншомовної компетентності майбутніх моряків: дис. … канд. псих. наук: 19.00.07 / О.М. Тирон. – Херсон, 2016. – 284 с.

References

1. Harth J., Ahmed (2013). *The impact of maritime English communication training for non-native English language speakers concerning the competency of seafarers : Iraqi maritime sector case study*. Malmö, Sweden: World Maritime University Dissertations. Retrieved from https://commons.wmu.se/all_dissertations/235/
2. Anishhenko, O.V. & Yakovets, N.I. (2007). *Suchasni pedagogichni texnologii [Modern pedagogical technologies]*. Nizhyn: Vydavnytstvo NDU im. M. Gogolia [in Ukrainian].
3. Barsuk, S.L. (2016). Pedagogichni umovy formuvannia inshomovnogo profesiinogo movlennia maibutnikh sudnovodiiv na zasadakh komunikatyvno-kognityvnogo pidkhodu [Pedagogical conditions of formation of foreign professional communicative skills of future navigators based on communicative and cognitive approaches]. *Candidate's thesis.* Kherson [in Ukrainian].
4. Gerganov, L.D. (2016). Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidgotovky kvalifikovanykh robitnykiv morskogo profiliu na vyrobnytstvi [Theoretical and methodological foundations of professional training of skilled workers of the sea profile on the production]. *Candidate's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].
5. Demchenko, O.M. (2017). Diagnostyka stanu sformovanosti umin profesiinogo spilkuvannia inozemnoiu movoiu u maibutnikh fakhivtsiv morskogo flotu [Diagnosis of the formation of skills of professional communication in a foreign language for future mariners]. *Naukovyi visnyk Izmayilskogo derzhavnogo gumanitarnogo universytetu – Scientific bulletin Izmail State University of Humanities*: zbirnyk naukovykh prats. Seriia «Pedagogichni nauky». (Issue 36), (pp. 68–77). Izmail : RVV IDGU [in Ukrainian].
6. Demchenko, O.M. (2016). Kryterialnyi pidkhid do sformovanosti vmin profesiinogo spilkuvannia inozemnoiu movoiu u studentiv vnz morskogo transportu [Criterion approach to the formation of marine transport universities students' professional communication skills in a foreign language] *Naukovyi visnyk Pivdennoukrainskogo natsionalnogo pedagogichnogo universytetu imeni K.D. Ushynskogo. – Scientific bulletin of the South Ukrainian national pedagogical university named after K.D. Ushynsky* Seriia: Pedagogika (Issue 2 (109). (pp. 23–30). Odesa: PNPU imeni K.D. Ushynskogo [in Ukrainian].
7. Zagviazynskyi, V.I., & Atakhanov, R. (2005). *Metodologiia i metody psykhologo-pedagogycheskogo issledovaniia [Methodology and methods of psychological and pedagogical research]* (2nd. ed.). Moscow: Yzdatelstvo «Akademiia» [in Russian].
8. Kozak, S.V. (2001). Formuvannia inomovnoi komunikatyvnoi kompetencii maibutnikh fakhivtsiv morskogo flotu [The formation of the foreign language

communicative competence of the future maritime specialists]. *Extended abstract of candidate's thesis.* Odesa [in Ukrainian].
9. Kulakova, M.V. (2006). Formuvannia gotovnosti do profesiinoi diialnosti v maibutnikh fakhivtsiv u vyshchykh morskykh navchalnykh zakladakh [Development of the future specialists' readiness to professional activity at higher marine educational establishments]. *Candidate's thesis.* Odessa [in Ukrainian].
10. Lyashenko, U.I. (2016). Pedagogichni umovy pidgotovky maibutnikh sudnovykh mekhanikiv u protsesi vyvchennia profesiino-oriientovanykh dystsyplin [Pedagogical conditions of the preparation of future marine engineers in the process of studying professionally-oriented disciplines]. *Candidate's thesis.* Kherson [in Ukrainian].
11. Obraztsov, P.I. (2004) *Metody i metodologiia psykhologo-pedagogicheskogo issledovaniia [Methods and methodology of psycho-pedagogical research]*. Saint Petersburg: Piter [in Russian].
12. Osvitno-profesiina programa pidgotovky bakalavriv, riven vyshchoi osvity pershyi (bakalavrskyi), galuz znan 27 Transport, specialnist` 271 Richkovyi ta morskyi transport (2017). Kherson: KhDMA [in Ukrainian].
13. Sydorenko, V.K., & Dmytrenko, P.V. (2000). *Osnovy naukovykh doslidzhen [Basics of the scientific research]*. Kyiv: RNNTsT «DINIT» [in Ukrainian].
14. Yelnikova, G.V., Zajchenko, O.I., Maslov, V.I. et al. (2010). Teoretychni i metodychni zasady modeliuvannia fakhovoi kompetentnosti kerivnykiv zakladiv osvity [Theoretical and methodological principles of modeling of professional competence of heads of educational institutions]. G.V. Yelnikova (Ed.). Kyiv-Chernivtsi: Knygy – XXI [in Ukrainian].
15. Tyron, O.M. (2016). Psykhologo-pedagogichni osnovy formuvannia inshomovnoi kompetentnosti maibutnikh moriakiv [Psycho-pedagogical bases of foreign language competence formation of future seafarers]: *Candidate's thesis.* Kherson [in Ukrainian].

Ольга Николаевна Демченко,
старший преподаватель кафедры гуманитарных дисциплін,
Дунайскогий институт Национального университета
«Одесская морская академия»,
г. Измаил, Украина
E-mail: demchenko_olgan@rambler.ru

Демченко О.Н.

МОДЕЛЬ ФОРМИРУЮЩЕГО ВЛИЯНИЯ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА НА КОМПЕТЕНТНОЕ

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБЩЕНИЕ СТУДЕНТОВ НА ИНОСТРАННОМ ЯЗЫКЕ

Аннотация

В статье теоретически обосновано модель формирующего влияния учебно-воспитательного процесса на компетентное профессиональное общение студентов морских вузов на иностранном языке. Уточнено содержательное наполнение понятий «модель» и «моделирование». Представленную модель подано как целостную, динамическую и открытую систему взаимосвязанных элементов. Рассмотрено содержание каждого блока разработанной модели (целевого, нормативного, теоретико-методологического, диагностического, организационно-содержательного и результативно-рефлексивного).

Ключевые слова: *модель, моделирование, компетентное профессиональное общение на иностранном языке.*

Olha Demchenko,
Senior Lecturer of the Department of Humanities,
Danube Institute of National University
«Odessa Maritime Academy»,
Izmail, Ukraine
E-mail: demchenko_olgan@rambler.ru

Demchenko O.

MODEL OF THE FORMING INFLUENCE OF THE EDUCATIONAL PROCESS ON THE COMPETENT PROFESSIONAL COMMUNICATION OF STUDENTS IN A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

The article points to the urgent need to expand the range of pedagogical research in the context of innovating the modern educational process in higher educational institutions. In particular, the actual aspect of the professional training of students as subjects of competent foreign language professional communication in the conditions of marine higher educational institutions is presented.

The purpose of the paper is the theoretical substantiation of the model of the forming effect of the educational process on the competent professional foreign language communication of students of marine higher educational institutions.

According to the purpose of the study, the content filling of the concepts «model» and «modeling» has been specified, the necessity of designing and the specific features of implementation of the author's model with the purpose of perspective professional training of competent specialists of maritime transport have been substantiated.

The presented model is given as a holistic, dynamic and open system of interrelated elements. The elements separated by blocks give a clear representation of the process of forming the skills of communication in a foreign language from the target to the final result. The content of each block of the proposed model (target, normative, theoretical-methodological, diagnostic, organizational-content and productive-reflexive) is considered in more detail.

The author's model of forming skills of competent professional communication of students in a foreign language is designed to systematize their learning process. It reflects the internal structure, logic and consistency of measures to develop such skills, reveals the interconnection and interdependence of elements of such a process, provides intensification of the training of future navigators and marine engineers to competent communication in the performance of their official duties in a multinational crew. In the context of constant updating and increasing requirements for professional training, this model allows responding to changes in a timely manner and taking them into account in the educational process by adjusting, supplementing or expanding its components.

Key words: *model, modeling, competent professional communication in a foreign language.*